

Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Simavlı Memurlar

Yrd. Doç. Dr. Nurgül BOZKURT¹

Özet

Bu çalışmada, Sicill-i Ahvâl kayıtlarından tespit edilen 20 Simav doğumlu memur ele alınmıştır. Memurların doğum tarihleri, baba adı, milliyeti değerlendirilerek, aileleri ile ilgili özellikle babalarının mesleği ve sülale adlarıyla ilgili bilgiler ortaya konulmaya çalışıldı. Sonra hangi okullarda okudukları incelenerek eğitim durumları değerlendirildi. Bildikleri lisanslar, bu lisansları ne derece bildiği ele alınarak belirtmeye çalışıldı. Memurların, işe mülazemet (stajyer) mi yoksa muvazzaf (kadrolu) olarak mı başladıkları, mülazemet süreleri de dahil edilerek göreve başlama yaşları incelenmeye çalışıldı. Ne kadar maaş ile işe başladıkları, memuriyetleri sırasında ceza alıp almadıklarına dair bilgiler de verilerek Simav doğumlu memurlar tanıtılmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: Simav, Sicill-i Ahval Defterleri, Sicil, Terceme-i Hal (Biyografi), Memur, Tayin, Eğitim, Maaş.

The Officers from Simav As Taken From the Records of Affairs

Abstract

In the present study, 20 officers born in Simav were studied as taken from the records of affairs. Firstly, information about the names of the officers' fathers, their birth dates and nationalities was evaluated and familial information, especially about the fathers' profession and their ancestors' names was presented. Later, the schools they attended were examined. The languages they speak and their level were put forward. It was studied whether the officers started the work as interns or with a permanent position and including the internship period, their ages to start work were examined. The officers born in Simav were introduced giving information about their salary and whether they were fined during their service.

Key Words: Simav, Records of Affairs, Affairs, Biography, Officer, Appointment, Education, Salary.

¹ Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü,
nurgulbozkurttr@gmail.com

Giriş

Osmanlı Devlet teşkilatında görevli memurların, vazifeleri sırasında hâl tercümelerine konu olan, özel veya memuriyeti esnasındaki hâlleri, ahlak ve gidişat gibi durumlarının kaydolanmasına sicill-i ahvâl, tescili neticesi meydana gelen defterlere de Sicill-i Umûmî Defterleri denir². 1879 tarihine kadar Osmanlı Devleti'ndeki memurların sicillerini bir deftere toplayan büro hizmetleri yoktu. Osmanlılarda memurların sicill kaydı 1878-1879 tarihinden itibaren tutulmaya başlanarak 1879'da Sicill-i Ahvâl Komisyonu kuruldu³. Böylece bütün Osmanlı memurlarının biyografileri ve meslekî gelişim kayıtları tutuldu⁴. 23 Aralık 1896 tarihinde Sicill-i Ahvâl Komisyonu lağvedilip, İntihab-ı Memurîn Komisyonu ile birleştirilip Memurîn-i Mülkiye Komisyonu adı altında yeni baştan teşkilatlandırıldı⁵. Bundan sonra Sicill-i Ahval İdaresi, hiç bir daireye bağlı olmadan işleri yürüten Memurîn-i Mülkiye Komisyonunun içinde bir alt birim olarak memurların sicil muamelelerini devam ettirdi. Bu arada her daire, vilayet ve müstakil livalar da, umûmî siciller gibi kendi personellerinin umûmî sicillerde bulunan biyografilerinin aynısını içeren husûsî sicil adı verilen sicil defterleri oluşturdu⁶. Sicill-i Ahvâl Defterlerinde yer alan memurların doğum yeri, baba adı, tahsili, bildiği yabancı diller gibi ilk kısımdaki kayıtlar, biyografisi yazılan şahıslar tarafından hazırlanırken terfi, nişan, ceza, azil tekaütlük gibi kariyerlerindeki değişiklikler ise bağlı oldukları müesseselerden gelen yazılardan ilave edilmekte idi⁷.

Memurîn-i Mülkiye Komisyonu da II. Meşrutiyet'in ilanını müteakip kaldırılarak Dahiliye Nezareti teşkilatı içerisinde Sicill-i Ahvâl İdaresi adıyla yeniden teşkilatlandırıldı⁸. Böylece, II. Meşrutiyet'in ilanı üzerine umûmî sicil uygulamasına son verildi ve her memur için kendi dairesi tarafından husûsî sicil dosyası oluşturuldu. Artık bundan sonra memurların sicilleri, Sicill-i Ahvâl Defterleri olarak bilinen umûmî sicillere geçirilmedi⁹.

Sicill-i Ahvâl ve Memurîn-i Mülkiye Komisyonu'nun çalışmalarıyla 92.137 memurun biyografilerini ihtiva eden büyük boy 196 adet Sicill-i Ahvâl Defteri (Sicill-i Umûmî) meydana getirilmiştir. Yalnız bu sayı gerçek kişi sayısı değildir. Çünkü bir Osmanlı memurunun defterlerde birden fazla kaydı olduğu gibi¹⁰ başka bir sayfaya yapılan zeyillerin de bu sayıya dahil edildiği düşünülmektedir. Dolayısıyla yaklaşık 55.000 devlet memurunun biyografisinin olduğu tahmin edilmektedir¹¹. Bu sayı Findley'e göre ise 70.000'dir¹².

² Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2. Baskı, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2000, s. 240.

³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 240.; Mehmet Zeki Pakalın, "Sicill-i Ahval", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, C. III, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1983, s. 210.

1879 yılında Dahiliye Nezareti bünyesinde oluşturulan Sicill-i Ahvâl Komisyonunun alt birimleri olarak merkez dairelerde sicill-i ahval şubeleri, taşrada ise vilayetlerde ve müstakil livalarda sicill-i ahval hususi komisyonları oluşturularak, komisyonun 1894 yılına kadar daha etkili ve verimli çalışması için islah edildi ve müstakil ve daimi bir daire şekline dönüştürüldü. Yasemin Beyazıt, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin Tahlili ve Denizli Merkez Doğumlu Memurlar Üzerine Bir Prosopografi Denemesi", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, 1. Baskı, C. I, Denizli 2007, s. 502.

⁴ Gülden Sarıyıldız, *Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yay., İstanbul 2004, s. 167.

⁵ Talip Mert, "Sicill-i Ahval Nizamnameleri III: Memurîn-i Mülkiye Komisyonu'nun Teşkili ve Vazifelerine Dair Yayınlanmış Olan Nizamname", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3, İstanbul 2001, s.45.

⁶ Gülden Sarıyıldız, *a.g.e.*, s. 167.

⁷ Mübahat S. Kütükoğlu, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'ni Tamamlayan Arşiv Kayıtları", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 12, İstanbul 1998, s. 141.

⁸ Başbakanlık Osmanlı Arşivi ..., s. 241.

⁹ 1914 tarihli yeni sicil nizamnamesiyle de memurların ellerine tasdikli tercüme-i hâl varakaları yerine sicil cüzdanları verilmeye başlandı Gülden Sarıyıldız, *a.g.e.*, s. 168.

¹⁰ Bu makalenin çalışma konusu olan Simavlı memurlardan Mehmed Ağa'nın oğlu Abdullah Efendi'nin BOA., DH. SAİD. Dosya /Gömlek No: 101/21 ve 44/307 olmak üzere iki kaydı vardır.

¹¹ Gülden Sarıyıldız, *a.g.e.*, s. 167.; Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defteri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-I", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, İstanbul 2000, s.97.; Christoph Herzog, "Osmanlı Biyografilerini İnternete Koymak", (Çev. Ayşe Hür), *Toplumsal Tarih*, 146, Şubat 2006, s. 86.

Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun yürüttüğü biyografileri düzenleme işi zor şartlar altında yapılmıştır. Bunun için de biyografilerin kusurları vardır. Bunlardan biri 1879'dan 1885 tarihine kadar memurların, Sicill-i Ahvâl Komisyonu'na verdikleri biyografilerinin inceleme yapılmadan ve resmi bilgilerle doğrulukları kanıtlanmadan sicile geçirilmiş olmasıydı¹³. Bu yüzden de, memurlarla ilgili bilinmesi gereken pek çok nokta sicil kayıtlarında aydınlatılamamıştır. Biyografilerin ikinci bir kusuru ise, memurların vukuat cetvellerinin ya sicil komisyonuna ulaşamaması ya da ulaşanların komisyonun imkanlarının olmaması sebebiyle hemen sicillere ilave edilememesidir¹⁴.

Bu doğrultuda Sicill-i Ahvâl belgeleri incelendiğinde memurlar ile ilgili verilen bilgilerin bazılarının detaylı bazılarının ise kısa olduğu da görülmektedir¹⁵. Memurun adı, baba adı, eğitim durumu gibi bilgiler bütün terceme-i hal varaklarında vardır. Baba mesleği ve lakapları ise kısmen vardır. Eğitim durumlarıyla ilgili bilgilere değinilmiş olmasına rağmen okudukları okullar sırasıyla belirtilmediği gibi bildikleri lisanlar konusunda da bazı memurlar için bilgi edinmek mümkün değildir. Mesela, Lefkoşa doğumlu Mustafa Hamdi Efendi¹⁶ ve Sadık Bey'in¹⁷ öğrenim gördüğü ilk ve tek okul Medrese olarak belirtilmiştir. Yine Mustafa Feham Efendi'nin¹⁸ öğrenim gördüğü tek okul Lefkoşa Mekteb-i Rüştîye'si olarak belirtilmiştir. Çalışma konumuz olan Simavlı memurlardan Mustafa Faik'in¹⁹ gittiği tek okul da ibtidâî mektebi olarak belirtilmiştir. Buna rağmen Rumca ve Türkçe okur-yazardır. Rumca'yı nasıl ve ne şekilde öğrendiği hususunda bilgi edinilememektedir. İbrahim Edhem Efendi²⁰, Süleyman Sami Efendi²¹ ve Mehmed Efendi'nin²² ise bildiği lisanlar hakkında herhangi bir malumat yoktur. Mesleki safahatları hakkında da bir takım eksiklikler vardır. Lefkoşalı memurlardan örnek verecek olursak bazı memurların doğumundan ölümüne ya da emekli olmasına (Mehmed Kamil Paşa²³, Hasan Şevki Efendi²⁴, Mehmed Derviş Efendi²⁵, Ahmed Nazif Efendi²⁶, Salih Niyazi Efendi²⁷ gibi) kadar haklarında bilgi verilirken, Sadık Bey²⁸, Ahmed Nimetullah Efendi²⁹ gibi mesleki safahatları eksik verilenler de vardır.

Yukarıda belirtilmeye çalışılan kusurlarına rağmen Sicill-i Ahvâl Defterleri bir biyografî hazinesidir. Osmanlı Devleti'nin son dönemi için çok değerli bilgilere sahiptir. Sicill-i Ahvâl Komisyonu'nun kurulmaya başladığı 1879 tarihinden 1909 yılına kadar süren

¹² Carter V. Findley, *Kalemiyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s. 22.

¹³ Ancak 1888 yılından itibaren biyografilerdeki bilgilerin doğru olup olmadığı resmi belgelerle karşılaştırılıp, doğrulandıktan sonra tescil edilmiştir. Gülden Sarıyıldız, *a.g.e.*, s. 168.

¹⁴ Gülden Sarıyıldız, *a.g.e.*, s. 168.

¹⁵ Uzun olan kayıt için bkz. *BOA., DH. SAİD.* 4/38, 4/39, 23/5, Mehmed Kamil Paşa ve *BOA., DH. SAİD.* 10/377, 10/378, Mustafa Hamdi Efendi. Kısa olan kayıt için bkz. *BOA., DH. SAİD.* 43/163, Mehmed Ali Efendi ve *BOA., DH. SAİD.* 17/201, Ahmed İrfan Efendi. ("Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Lefkoşa Doğumlu Memurlar", II. Uluslararası Kıbrıs Sempozyumu, 21-23 Ekim 2010'da basılmak üzere kabul edildiği için Lefkoşalı memurlar ile ilgili örnek vermek tercih edildi.)

¹⁶ *BOA., DH. SAİD.* 10/377, 10/378, Mustafa Hamdi Efendi

¹⁷ *BOA., DH. SAİD.* 2/442, 2/794, 2/795, Sadık Bey

¹⁸ *BOA., DH. SAİD.* 28/97, Mustafa Feham Efendi

¹⁹ *BOA., DH. SAİD.* 90/371, Mustafa Faik (Esnaftan müteveffa İbrahim Ağa'nın oğludur.)

²⁰ *BOA., DH. SAİD.* 163/159, İbrahim Edhem Efendi (Müteveffa Osman Ağa'nın oğludur.)

²¹ *BOA., DH. SAİD.* 98/173, Süleyman Sami Efendi (Hacı Halil Ağa-zâde müteveffa İsmail Ağa'nın oğludur.)

²² *BOA., DH. SAİD.* 98/173, Süleyman Sami Efendi (Hacı Halil Ağa-zâde müteveffa İsmail Ağa'nın oğludur.)

²³ *BOA., DH. SAİD.* 4/38, 4/39, 23/5, Mehmed Kamil Paşa

²⁴ *BOA., DH. SAİD.* 26/255, 26/256, Hasan Şevki Efendi

²⁵ *BOA., DH. SAİD.* 44/33 Mehmed Derviş Efendi

²⁶ *BOA., DH. SAİD.* 3/400, Ahmed Nazif Efendi

²⁷ *BOA., DH. SAİD.* 51/105, Salih Niyazi Efendi

²⁸ *BOA., DH. SAİD.* 2/442, 2/794, 2/795, Sadık Bey

²⁹ *BOA., DH. SAİD.* 106/443, Ahmed Nimetullah Efendi

bir zaman diliminde tutulan 201 defterde, tercüme-i hal sahiplerinin ve babasının ismi, mahlası, şöhreti, lakabı, milliyeti ve tabiiyeti yazılır. Sonra kendisinin ve babasının bey, efendi, ağa, paşa olup olmadığı, babasının görevi, yaşayıp yaşamadığı, ailesi yönünden ünlü bir sülaleye sahip olup olmadığı, memurun doğum tarihi, hangi memleket ve mekteplerde veya özel hocalardan hangi ilim, fen, sanat ve dilleri ne dereceye kadar tahsil ettiği, şehadetname (diploma) veya icazetname alıp almadığı, hangi lisanları okuyup yazabildiği, ya da hangi dillere aşına ya da alışkanlığının olup olmadığı, resmi izinle basılmış bir eser ve telifinin olup olmadığı, teknik bir icadı ve padişah beratına haiz bir imtiyazının olup olmadığı, devlet hizmetine hangi tarihte, kaç yaşında, nerede, muvazzaf (kadrolu) ya da mülazemetle (stajyer) mi girdiği, sonradan sırasıyla bulunduğu görevler, bu görevlerden aldığı maaş, harcırah, ücret ve aidatlar, aldığı zamlar ya da tenzilatlar, sırasıyla hangi rütbe ve nişanları ne sebeple aldığı, açıkta (mazul) kalıp kalmadığı, kalmış ise ne kadar mazuliyet maaşı aldığı, devlete hizmet ettiği süre içerisinde ceza alıp almadığı belirtilirdi³⁰.

İşte bu çalışmada, sadece Sicill-i Ahvâl Defterlerinin özetinde doğum yeri "Simav" yazan memurlar ele alınmıştır. Öncelikle Simav doğumlu 20 memur tespit edildi. Bunlara ait terceme-i hal varakları elde edilerek transkripsiyonu yapıldı. Bunun neticesi elde edilen veriler değerlendirilerek Simavlı memurların o dönemdeki sosyal statüleri ve mesleki durumları ortaya konuldu³¹. Bunların neticesi biyografik lügat çalışmasına da katkı sağlanmaya çalışıldı.

Toplumsal Statüleri

H.1253-1309/M.1837-1892 yılları arasında doğan 20 kişiden oluşan Simav doğumlu memurlar dini yönden analiz edildiğinde tamamının Müslüman olduğu Gayrimüslim bir memura rastlanmadığı görülmektedir³². Bu memurların aile veya şahıs adları ve sıfatları ile kendilerinin ve babalarının isimlerinin sonlarında yer alan sanlar incelendiğinde ise toplumsal statüleri hakkında bir nebze de olsa bilgi edinmek mümkündür.

³⁰Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s. 240, 241. ve Mert, "... Nizamnameler I", s. 97-102.

³¹ Sicill-i Ahval Defterlerinin verilerinden faydalanmak suretiyle biyografik lügat çalışmalarına katkı sağlayacak zengin bir bilgi birikimini elde etmek mümkündür. Günümüzde bu konuda yapılmış ve yapılmakta olan bir takım çalışmalar vardır. Bunları tek tek sıralamak yerine Sicill-i Ahval Defterlerinin tanıtılması ve önemi üzerine yapılan ve bunlardan esinlenerek ortaya konulmaya çalışılan yayınların bir kaçını belirtmek yerinde olacaktır. Bunlar: Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defteri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-I", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı 2, İstanbul 2000, s. 97-111.; Talip Mert, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler II: Osmanlı Devleti Sicill-i Ahval Dairesiyle Şubelerine Ait Yönetmelik", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3, İstanbul 2001, s. 41-44.; Talip Mert, "Sicill-i Ahval Nizamnameleri III: Memur'ın-i Mülkiye Komisyonu'nun Teşkilî ve Vazifelerine Dair Yayınlanmış Olan Nizamname", *Arşiv Araştırmaları Dergisi*, Sayı 3, İstanbul 2001, s. 45-52.; Atila Çetin, "Sicill-i Ahval Defterleri ve Dosyaları" *Türk Dünyası Tarih Dergisi*, 66, 1992, s. 38-41.; Carter V. Findley, *Kalemîyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.; Mübahat S. Kütükoğlu, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'ni Tamamlayan Arşiv Kayıtları", *Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi*, 12, İstanbul 1998, s. 141-157.; Gülden Sarıyıldız, *Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi (1879-1909)*, Der Yay., İstanbul 2004.; Christoph Herzog, "Osmanlı Biyograflarını İnternete Koymak", (Çev. Ayşe Hür), *Toplumsal Tarih*, 146, Şubat 2006.; Ayhan Yüksel, *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Döneminde Tirebolulu Memurlar (1879-1909)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2004.; Cengiz Çakaloğlu, "Sicill-i Ahval Kayıtlarına Göre Osmanlı Devleti'ndeki Manisâli Mülki Amirler", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 25, Erzurum 2004, s. 221-242.; Yasemin Beyazıt, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin Tahlili ve Denizli Merkez Doğumlu Memurlar Üzerine Bir Prosopografi Denemesi", *Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu*, 1. Baskı, C. I, Denizli 2007, s. 502-510.; Kemal Daşcıoğlu, "Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Buldanlı Memurlar", *Buldan Sempozyumu*, 22-24 Kasım 2006, s. 561-570.; Ahmet Ali Gazel, "Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Dönemi'nde Görev Yapan Anamurlu Memurlar", *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Sayı 32, Erzurum 2007, s. 203-213.

³² Benzer bir çalışmayı Denizli Merkez doğumlu memurlar üzerinde yapan Yasemin Beyazıt, 50 kişiden oluşan örneklem grubundan 47'sinin Müslüman 3'ünün ise Gayr-i Müslim olduğunu tespit etmiştir. Bunlardan da 2'si Rum, 1'i Ermeni asıllıdır. Öyle ki, Osmanlı klasik döneminde Gayr-ı Müslimler mukataa mültezimliği dışında herhangi bir göreve gelemezler iken, 1856 İslahat Fermanının, Gayr-ı Müslimlerin sivil memuriyette birinci sınıf rütbelere kadar yükselebilmelerine imkan vermesiyle birlikte merkezde ve taşrada Gayr-ı Müslim memurlara rastlanmaktadır. Yasemin Beyazıt, *a.g.m.*, s. 505.

Tablo 1. Simavlı Memurlar

Doğum Tarihi	Adı	Baba Adı	Baba Mesleği	Lakapları
H.1253/M.1837	Süleyman Efendi	Hacı Halil Efendi		Şeyh-zâde
H.1271/M.1854	Mustafa Faik	İbrahim Ağa (Müteveffa)	Esnaf	
H.1274/M.1857	Halil Lütfi Efendi	Hacı Ömer Efendi	Dersiam	Dersiam Hoca Efendiler
H.1277/M.1860	Abdullah Efendi	Mehmed Ağa		
H.1278/M.1861	Halil Hilmi Efendi	İbrahim Efendi	Simav Kazası Bidayet Mahkemesi Azası	
H.1278/M.1861	İbrahim Edhem E.	Osman Ağa (Müteveffa)		
H.1281/M.1864	Hacı Kadir Efendi	Hacı Ömer Efendi	Simav kazası Sandık Emini	Molla Ömer-zâde
H.1282/M.1865	Ahmed Efendi	Hacı Mehmed Ağa	Asakir-i Şahane Binbaşılığında emekli	
H.1286/M.1869	Salih Efendi	Hacı Süleyman E.	Simav Bidayet Mahkemesi Azası	Şehbaz-zâde
H.1286/1869	Halil Kamil Efendi	İsmail Ağa		
H.1289/M.1872	Halil Lütfi Efendi	Ahmed Tevfik E.	Belediye Azası	Kalaycı-zâde
H.1289/M.1872	Mehmed Nuri Efendi	Hafız Salih E.		Kuddusi-zâde
H.1291/M.1874	Mustafa Efendi	Ahmed Tevfik E. (Müteveffa)	Simav Kazası Bidayet Mahkemesi Kâtib-i Sanisi	
H.1291/M.1874	Ahmed Hamdi E.	Mehmed Ali Ağa		
H.1291/M.1874	Süleyman Sami E.	İsmail Ağa (Müteveffa)	Simav Kazası Deâvî Meclis-i Mümeyyizliğinde bulunmuş	Hacı Halil Ağa-zâde
H.1292/M.1875	Mehmed Raif Efendi	Ahmed Tevfik E. (Müteveffa)	Simav Kazası Bidayet Mahkemesi İkinci Kâtibi	
H.1292/M.1875	Ali Rıza Efendi	Ahmed E. (Müteveffa)		
H.1293/M.1876	Hafız Abdullah Hulusi Efendi	Süleyman Ağa	Esnaf	
H.1299/M.1881	Mehmed Efendi	Hacı Ahmed Ağa		
H.1309/M.1891	Mehmed Şükrü Efendi	İsmail Hakkı Efendi	Simav Kazası Mal Müdürlüğünden emekli	

Simavlı memurların baba isimleri sonunda yer alan sanlara bakıldığında 11 efendi, 9 ağa kelimelerinin kullanıldığı görülmektedir. 11 efendi sanının 9'unun meslekleri belirtilmiştir. Bunlar arasında 1 dersiam, 2 Simav Kazası Bidayet Mahkemesi azası, 1 Simav Kazası Bidayet Mahkemesi katib-i sanisi, 1 Simav Kazası Bidayet Mahkemesi ikinci kâtibi, 1 Simav Kazası Mal Müdürlüğünden emekli, 1 Simav Kazası sandık emini, 1 Belediye azası vardır. 9 ağa sanına sahip 4 kişinin de meslekleri belirtilmiştir. Bunlardan 2'si esnaf, 1'i Simav

Kazası Deâvî Meclis-i mümeyyizliğinde bulunmuş, 1'i Asakir-i Şahane binbaşılığında emeklidir.

Simavlı memurların isimleri ele alındığında ise, inceleme grubu içinde yer alan 20 memurdan %55'inin (11 kişi) çift, %45'inin (9 kişi) de tek isim kullandığı görülmektedir. En çok tercih edilen isim ise 4'er kişi ile Mehmed ve Halil'dir. Mehmed adı olanlardan biri tek diğerleri Mehmed Nuri, Mehmed Raif ve Mehmed Şükrü şeklinde çift isimlidir. Halil adı olanların ise hepsi çift isimlidir. İkisi ikinci isim olarak Lütfi adını alırken, biri Hilmi birisi ise Kâmil adını almıştır. Örneklem grubu içinde yer alan Simavlı memurların baba isimleri üzerinde durulduğunda ise, %75 gibi büyük bir kısmı (15 kişi) tek isimlidir. %25'i (5 kişi) ise çift isimlidir. En çok tercih edilen isim ise Ahmed adı 5 kişi ile birinci sıradadır. Ahmed adı olanlardan 3'ü çift, 2'si tek isimlidir. 3'ü de ikinci isim olarak Tevfik adını kullanmışlardır. Sıralamada 3 kişi ile Mehmed ve İsmail ismi ikinci durumdadır. Mehmed ismi 2 kişide tek 1 kişi de Ali ismi ile birlikte kullanılmıştır. İsmail ismi de 2 kişide tek 1 kişi de Hakkı ismi ile birlikte kullanılmıştır. Bunlardan başka İbrahim, Ömer ve Süleyman iki defa, Halil ve Osman ise birer defa kullanılmıştır. Simavlı memurların ve babalarının isimleri sosyal, dini ve etnik açıdan incelendiğinde ise genellikle dini özellik taşıdığı tespit edilmektedir. Mehmed, Mustafa, Salih, Ahmed, Abdullah, İbrahim, Ömer, İsmail gibi. Günümüzde kullanılan isimler ile bir karşılaştırma yapıldığında büyük farkların olmadığı görülmektedir.

Bu arada memurların babalarının isimleri belirtilirken hacı gibi genel sıfatların da kullanıldığını görülmektedir. Yine kendilerinin ve babalarının isimleri belirtilirken hafız gibi dini statüleri belirtilerek zikredilenler de vardır. Hafız Abdullah Hulusi Efendi, Hafız Salih Efendi, Hacı Halil Efendi, Hacı Ahmed Ağa gibi. Üstelik Simav doğumlu memurların babalarının isimlerinden bahsedilirken hayatta olup olmadığına da işaret edilmektedir. Müteveffa İbrahim Ağa, Müteveffa Osman Ağa, Müteveffa Ahmed Tevfik Efendi, Müteveffa Ahmed Efendi gibi. Bu arada bazı Simav doğumlu memurların babalarının isimlerinin önünde Şeyh-zâde, Molla Ömer-zâde, Şehbaz-zâde, Kalaycı-zâde, Kuddusi-zâde, Hacı Halil Ağa-zâde gibi lakapları da yer almaktadır.

Eğitim Durumları

Osmanlı Devleti'nde XIX. Yüzyılda medreselerde eğitime devam edilirken bir taraftan da batı tarzında okullar açılmaya başlanmıştır. 1845'te yapılan düzenleme ile sıbyan mektepleri, rüştiye (ortaöğretim) ve darülfunun (üniversite) olmak üzere üç kademeli bir sistem öngörülmüş, 1868'de ise mekteb-i ibtidaiye, rüşdiye, idadi (ortaokul), sultani (lise), kız ve erkek muallim mektepleri de dahil olmak üzere yüksekokullar ve yine bir üniversite şeklinde yeni bir düzenlemeye gidilmiştir³³. İşte bu okullaşma süreci de dikkate alınarak, çalışmaya konu teşkil eden 20 Simavlı memurun eğitim durumları değerlendirilecek olursa, memurların çoğu (16 kişi) sıbyan mektebinde okumuştur. 4 kişi ibtidai mektebinde okumuştur. Tablo 2 incelendiğinde de anlaşılacağı üzere Süleyman Sami Efendi, ilk ilimleri tahsil ettikten sonra Simav Rüşdiye Mektebine gitmiş ve aliyü'l-âla derece şهادetnâme almıştır. Daha sonra da Simav Kazası Müftüsü Mehmed Arif Efendi'nin halife-yi tedrisinde ders görmüştür. Türkçe okur-yazar. Arapça ve Farsça'ya aşinadır. Esnaf müteveffa İbrahim Ağa'nın H. 1271/M.1854 doğumlu oğlu olan Mustafa Faik Efendi ise sadece ibtidâi mektebinde okumasına rağmen Rumca ve Türkçe okur-yazardır. Mustafa Faik Efendi'nin Rumca'yı nasıl ve ne şekilde öğrendiği hususunda bilgi edinilememektedir.

³³Findley, *Kalemîyeden Mülkiyeye...*, s. 142.

Sıbyan mektebindeki eğitiminden sonra medresede okuyan araştırma grubumuz içerisinde 2 memur vardır. Bunlar; Süleyman Efendi ve İbrahim Edhem Efendi'dir. Ahmed Efendi hakkında ise sıbyan mektebine gittiği hakkında bilgi verilmekte ama daha sonra medreseye gidip gitmediği ya da özel bir hocadan ders alıp almadığı hakkında malumat edinilemez iken Arapça ve Farsça okuduğu hakkında bilgi edinmek mümkündür. Medresede tahsil gören 7 memur olup bunlardan sıbyan mektebi ya da ibtidâ ile rüşdiye mektebinde tahsil edip sonra medreseye giden 4 kişi vardır. Bunlar: Hacı Kadir Efendi, Salih Efendi, Ahmed Hamdi Efendi ve Halil Kâmil Efendi'dir. İbrahim Edhem Efendi ise sıbyan mektebinden sonra rüşdiyeye gitmeksizin direk medreseye gitmiştir. 10 kişi ise sıbyan ya da ibtidâ mektebinde okuduktan sonra sadece rüşdiye mektebinde tahsil görmüştür. Abdullah Efendi, Halil Hilmi Efendi, Salih Efendi, Halil Lütfi Efendi, Mehmed Nuri Efendi, Mustafa Efendi, Mehmed Raif Efendi, Ali Rıza Efendi, Hafız Abdullah Hulusi Efendi, Mehmed Efendi gibi. Mehmed Şükrü Efendi ise Simav'da bulunan İbtidâ mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiş sonra İstanbul Kadıköy'de bulunan Darülrifan adlı mektepte 1 sene kadar okumuş ve tasdikname almıştır. Türkçe okur-yazardır. Tablo 2'de de görüldüğü üzere Simavlı memurlar kendi kasabalarında ilk ilimleri tahsil etmişler sonra kendi memleketlerinde rüşdiye ve medreselere gitmişler hatta Bursa, İstanbul gibi başka şehirlere giderek okuyanlar dahi olmuştur.

Sicill-i Ahval Kanunname-i Umûmiyesi'nin 6. maddesinin 3. sorusunda memurların hal tercümelerini doldururken hangi lisanları okuyup yazabildiklerini açıkça belirtmeleri, okuyup-yazamadıkları lisanların usul ve lügatini alêde biliyorlarsa bu durumda da o lisanlarla konuşur yazarım denmeyip aşınayım, alışkanlığım var ve anlarım denilmesi istenmekte idi³⁴. Bu çerçevede incelenen 20 Simav doğumlu memurun hepsinin Türkçe bildiği anlaşılmasına rağmen sade %90'ının sicil kayıtlarında Türkçe bildikleri hususu belirtilmiştir. %10'unun ise; İbrahim Edhem Efendi ve Mehmed Efendi'nin bildiği lisanlar konusunda terceme-i hal varağında bilgi verilmemiştir. Bunlardan İbrahim Edhem Efendi, Simav Sıbyan Mektebi'nde mukaddema-i ulum-ı diniyye tahsil etmiştir. Sonra da medresede bir müddet Arapça okumuştur. Mehmed Efendi ise, Simav Sıbyan Mektebi'nde ilk ilimleri tahsil ederek rüşdiye mektebinde okumuş ve şehâdetnâme almıştır. Tablo 2'deki veriler incelendiğinde de görüleceği üzere XIX. yüzyılda Simavlı memurların tamamına yakını Osmanlı Devleti'nin resmi dili olan Türkçe okur-yazardır. Bunun dışında 2 tanesi Arapça ve Farsça'ya aşına, 1 tanesi Arapça okur, 1 tanesi de Rumca okur-yazardır. Kısaca bir memurun dili iyi ve alêde bilip bilmediği ayırımı yapılmaksızın dil bildiği kabul edilirse Simavlı memurların %90'ı Türkçe, %15'i (3 kişi) Arapça, %10'u (2 kişi) Farsça³⁵ ve %5'i de (1 Kişi) Rumca³⁶ bilmektedir. Başka bir çalışma konusunu teşkil eden Lefkoşalı memurlar ile kıyaslandıklarında 42 Lefkoşalı memurun %75'nin birkaç dil bildikleri görülmektedir. Lefkoşalı memurların %95.2'si Türkçe, %54.48'i de Rumca, %47.6'sı Arapça, %7.14'ü Farsça, %16.7'si İngilizce, %14.3'ü Fransızca ve %2.4'ü ise Bulgarca bilmektedir. Lefkoşalı memurların lisan yönünden bir kaç dil ile irtibatı olanın çoğunlukta olduğu buna rağmen

³⁴ Mert, ... *Nizamnameler I*, s. 100.

³⁵ Simav'da İbtidâ ve Rüşdiye mekteplerinde okuyarak şehadetname alan ve sonra da medreseye gidip okuyan ve icazetname alamayan İsmail Ağa'nın oğlu Halil Kâmil Efendi ,Türkçe okur-yazar olmasına rağmen Arapça ve Farsça'ya da aşınadır. Mehmed Ali Ağa'nın oğlu Ahmed Hamdi Efendi ise,Türkçe okur-yazar olmasının yanında Arapça da okuyabilmektedir. Süleyman Sami Efendi de Türkçe okur yazardır. Ayrıca Arapça ve Farsça'ya aşınadır.

³⁶ Esnaftan müteveffa İbrahim Ağa'nın oğlu Mustafa Faik Efendi hakkında sadece Simav İbtidâ Mektebi'nde okuduğuna dair bilgi edinilmesine rağmen Türkçe'nin yanında Rumca da okur-yazar olduğu belirtilmektedir. Rumca'yı nasıl öğrendiği hakkında incelenilen sicill-i ahvâl defterlerinden bilgi edinilememektedir.

başka bir dil ile irtibatı olmayan yani sadece Türkçe okur-yazar olanların oranının ise %25 olduğu görülmektedir³⁷.

Hal tercümeleri doldurulurken memurlardan kitap ve risalelerinde resmi izinle basılmış bir eseri veya telifi varsa neye dair olduğu, hangi tarihte ve nerede basıldığının belirtilmesi de istenmekte idi³⁸. İnceleme yapılan Simav doğumlu memurlar arasında böyle bir eseri ve telifi olan bulunmamaktadır.

Tablo 2. Simav Doğumlu Memurların Eğitim Durumları

Adı	Eğitim Durumları
Süleyman Efendi	Sıbyan mektebinde mukaddema-i ulum-ı diniyye tahsil etmiş ve medresede bir miktar Arapça okumuştur. Türkçe okur-yazar.
Mustafa Faik	Simav İbtidâi Mektebi'nde okumuştur. Türkçe ve Rumca okur-yazar.
Halil Lütfi Efendi	Sıbyan ve rüşdiye mekteplerinde tahsil etmiştir. Sonra medresede okuyarak şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
Abdullah Efendi	Simav Sıbyan mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiş ve Simav Rüşdiye'sinde okumuştur. Türkçe okur-yazar.
Halil Hilmi Efendi	Simav'da bulunan Sıbyan mektebinde mukaddema-i ulum-ı diniye tahsil etmiştir. Sonra Simav Mekteb-i Rüşdiye'sinde okuyarak şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
İbrahim Edhem Efendi	Simav Sıbyan Mektebi'nde mukaddema-i ulum-ı diniyye tahsil etmiştir. Sonra da medresede bir müddet Arapça okumuştur.
Hacı Kadir Efendi	Simav Kasabası Sıbyan ve Rüşdiye Mekteplerinde okuyarak alıyyü'l-a'lâ dereceden şهادetnâme almıştır. Ayrıca Bursa'da Hasan Paşa Medrese'sinde bir miktar Arapça okumuştur. Türkçe okur-yazar.
Ahmed Efendi	Sıbyan mektebinde mukaddema-i ulum-ı diniye ve bir miktar da Arapça ve Farsça okumuştur. Türkçe okur-yazar.
Salih Efendi	Sıbyan ve Rüşdiye mekteplerinde okuyup şهادetnâme almıştır. Sonra biraz da medreseye devam etmiştir. Türkçe okur-yazar.
Halil Kamil Efendi	Simav'da İbtidâi ve Rüşdiye mekteplerinde tahsil ederek şهادetnâme almıştır. Sonra medresede okumuş ise de icazetname alamamıştır. Arapça ve Farsça'ya aşinadır. Türkçe okur-yazar.
Halil Lütfi Efendi	Simav Kasabası'ndaki İbtidâi ve Rüşdiye Mekteplerinde mürettip dersleri tahsil etmiştir. Türkçe yazar.
Mehmed Nuri Efendi	Simav Sıbyan Mektebi'nde ilk ilimleri tahsil ederek rüşdiye mektebinde okumuş ve şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
Mustafa Efendi	Simav Sıbyan mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiştir. Sonra da Simav Rüşdiye'sinde 3 sene kadar okumuştur. Türkçe okur-yazar.
Ahmed Hamdi Efendi	Simav Sıbyan Mektebi'nde mukaddema-i ulum-ı diniye tahsil etmiş ve rüşdiye mektebinde okuyarak şهادetnâme almıştır. Sonra medreseye devam ederek bir miktar Arapça okumuştur. Arapça okur. Türkçe okur-yazar.
Süleyman Sami Efendi	Sıbyan mektebinde mukaddema-i ulum-ı diniyye tahsil etmiştir. Simav Rüşdiye Mektebinde okuyarak alıyyü'l-âla dereceden şهادetnâme almıştır. Simav Kazası müftüsü Mehmed Arif Efendi'nin halife-yi tedrisinde ders görmüştür. Türkçe okur-yazar. Arapça ve Farsça'ya aşinadır.
Mehmed Raif Efendi	Simav Sıbyan Mektebi'nde mukaddema-i ulum-ı diniye tahsil etmiş ve rüşdiye mektebinde okuyarak şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
Ali Rıza Efendi	Simav Sıbyan mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiştir. Rüşdiye mektebinde okuyarak şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
Hafız Abdullah Hulusi Efendi	Sıbyan mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiş, Simav Rüşdiye'sinde okuyarak şهادetnâme almıştır. Türkçe okur-yazar.
Mehmed Efendi	Simav Sıbyan Mektebi'nde ilk ilimleri tahsil etmiş, Rüşdiye mektebinde okuyarak şهادetnâme almıştır.
Mehmed Şükrü Efendi	Simav'da bulunan İbtidâi mektebinde ilk ilimleri tahsil etmiştir. Sonra İstanbul Kadıköy'de bulunan Darülrifan adlı mektepte 1 sene kadar okumuş ve tasdikname almıştır. Türkçe okur-yazar.

³⁷ "Sicill-i Ahvâl Defterlerine Göre Lefkoşa Doğumlu ...

³⁸ Mert, ... Nizamnameler I, s. 100.

Mesleki Durumları

Simavlı devlet memurları atandıkları birimde ya mülazemet (stajyer) yolu ile eğitimden geçirildikten sonra ya da muvazzaf (kadrolu) olarak göreve başlamakta idiler. Simav doğumlu memurlar incelendiğinde 20 kişiden 9'unun ilk göreve başladıklarında ya da görev değişikliği yaptıklarında mülazemet (stajyer) yolu ile eğitimden geçirildikleri görülmektedir. Abdullah Efendi, Mehmed Efendi, Ahmed Efendi, Ahmed Hamdi Efendi, Süleyman Sami Efendi, Ali Rıza Efendi... süreleri farklı olmakla birlikte mülazemetle memur yetiştirilenler arasındadır. Bu farklılıkların sebepleri hakkında incelenilen Sicill-i Ahvâl kayıtlarında herhangi bir bilgi bulmak mümkün değildir. İbrahim Edhem Efendi ise mülazemet süresi geçirmeden göreve başlamış görev değişikliği yapması üzerine mülazemet yolu ile eğitime tabi tutulmuştur. Müteveffa Ahmed Efendi'nin H. 1292/M.1875-1876 doğumlu oğlu Ali Rıza Efendi ise önce mülazemet yolu ile Simav Kazası kaymakamlığında bu görevi yürütmekte iken aynı zamanda Vergi Kalemine de görevlendirilmiştir. Hacı Ömer Efendi'nin oğlu Halil Lütfi Efendi, Ahmed Tevfik Efendi'nin oğlu Halil Lütfi Efendi, Mustafa Efendi, Hacı Kadir Efendi, Süleyman Efendi, Salih Efendi, Mehmed Nuri Efendi, Halil Kamil Efendi, Mehmed Şükrü Efendi, Halil Hilmi Efendi, Mustafa Faik Efendi gibi 11 memur ise doğrudan muvazzaf (kadrolu) olarak göreve başlayanlar arasındadır.

Memurların, mülazemet süreleri de dikkate alınarak işe başlama yaşları incelendiğinde bir standardın olmadığı görülmektedir. İşe başlama yaşları tespit edilebilen Simav doğumlu memurlar arasında en küçük olanları 13-15 yaş aralığında Ali Rıza Efendi, Hafız Abdullah Hulusi Efendi ve Süleyman Sami Efendi'dir. Yaşı büyük olan ise Hacı Halil Efendi'nin oğlu Süleyman Efendi'dir. Sicill-i ahvâl kayıtlarından elde edilen bilgiler ışığında incelenen örneklem grubunda 13-43 yaş aralığında Simav doğumlu kişilerin bir işe başladıkları ve çalıştıkları görülmektedir.

Simavlı memurlar, Rüsûmât Kitâbeti, Tahrirat Kitâbeti, Ağnam Kitâbeti, Nüfus Kitâbeti, Düyûn-ı Umûmiye Müdüriyeti Aşar Kitâbeti, Tapu Kitâbeti, Meclis Belediye Kitâbeti, Mahalle Banka Sandığı Muhasebe Kitâbeti, Ziraat Bankası Bedelat-ı Nakdiye Kitâbeti, Sandık Emaneti, Düyûn-ı Umumiye-i Osmaniye İdaresi, Vergi Kalemi, Bidayet Mahkemesi Kalemi, Mal Kalemi, Telgraf ve Posta Merkezleri gibi birimlerde çalışarak değişik görevleri yerine getirmişlerdir. Simavlı memurlar ağırlıklı olarak doğum yerleri olan Simav'da çalışmakla birlikte Hüdavendigâr Vilâyeti, Karahisar-ı Sahib Sancağı şehir ve kazalarında yine Bilecik, Uşak, Kütahya, Eskişehir gibi Simav'a yakın yerlerde, değişik birimlerde memur olarak görev yapmışlardır.

Simavlı memurlar, becayiş, terfi, istifa, azledilme, kurumların lağvedilmesi gibi sebeplerden dolayı görev yerlerini değiştirmişlerdir. Öyle ki, Hacı Ömer Efendi'nin oğlu Halil Lütfi Efendi, Simav Kazası Rüsûmât Kitâbeti'nde çalışırken H. 27 Safer 1301/M. 28 Aralık 1883'te memuriyet lağvolunduğu için yaklaşık 2,5-3 ay sonra 16 Cemaziyelevvel 1301/M. 14 Mart 1884 tarihinde Simav Meclis Belediye Kitâbeti'nde göreve başlamıştır. Yine Halil Lütfi Efendi, H. 5 Rebiulahir 1309/M. 8 Kasım 1891 tarihinde Kütahya Düyûn-ı Umûmiye Müdüriyeti Aşar İcmal Kitâbeti'nde görev yapmakta iken H. 19 Zilkade 1312/M. 14 Mayıs 1895'te becayiş suretiyle üstelik terfi ederek Eskişehir Kazası Düyûn-ı Umûmiye Kitâbetine nakil edilmiştir. Mustafa Efendi ise, Simav'da Zabıta neferliği yapmakta iken 8 Recep 1324/M. 28 Ağustos 1906'da istifa etmiş ve 8 Zilkade 1324/M. 24 Aralık 1906 tarihinde Simav Tapu Tahsil memurluğunda istihdam edilmiştir.

Simavlı memurların çalışmalarının karşılığında ücret, maaş ve aidat aldıkları görülmektedir. Simavlı memurlar ilk olarak düşük maaş ile göreve başlamalarına rağmen

zaman içerisinde artmıştır. Simavlı memurlar arasında en az maaş limitinin 100 kuruş, en çok memur maaşının ise 500 kuruş olduğu görülmektedir. Mehmet Şükrü Efendi 26 Rebiulevvel 1327/M. 17 Nisan 1909 yılında Simav Kazası Tahsilat Kitâbetine vekaleten 100 kuruş nısf (yarım) maaş ile tayin edilmiştir. Hafız Abdullah Hulusi Efendi de Simav Telgraf ve Posta Merkezi Müdüriyeti görevini 500 kuruş maaş alarak yerine getirmiştir. Simavlı memurların maaşları ele alındığında bir standartın olmadığı görülmektedir.

Memurların terceme-i hal varlığında taht-ı muhakemeye alınıp alınmadıkları, alındılar ise nasıl sonuçlandığına dair bilgiler de yer almakta idi. Örneklem grubunda yer alan müteveffa İbrahim Ağa'nın oğlu Mustafa Faik H. 8 Rebiulevvel 1307/M. 2 Kasım 1889'da Mahalle Banka Sandığı Muhasebe Kitabete'nde vazifesini yaparken görevini suiistimal ederek zimmetine para geçirmesi sebebiyle azl edilmiştir. Ahmet Tevfik Efendi'nin oğlu Halil Lütfi Efendi ise, Simav kazası Tapu Takip memuriyetinde görev yaparken nizama aykırı para alarak memuriyetini suiistimal etmiş ve Rumi 9 Kanunusani 1322/ M. 22 Ocak 1907'de işten el çektirilerek tahtı muhakeme edilmiş ve icra kılınan muhakeme neticesinde para aldığına karar verilmediğinden ilave memuriyetin caiz olup olmadığı hususu şubeye bırakılarak berat ettirilmiştir. Sonra şubece 11 Zilkade 1325/ M. 16 Aralık 1907'de Simav Kazası Tapu Kitabete Refakatine tayin edilmiştir. Hacı Süleyman Efendi'nin oğlu Salih Efendi 18 Safer 1307/ M. 14 Ekim 1889'da Simav Düyûn-ı Umûmiye İdaresi Kitâbet ve Sandık Emaneti'nde çalışırken 1377 kuruş 25 para zimmetine geçirmiş ve bunu da itiraf etmiştir. Üstelik bazı milletsiz mallardan verilen 2500 kûsur kuruşu kullanıp sandığa yatırmayıp görevini kötüye kullandığı da tespit edilmiştir. Bütün bu suçlarından dolayı 6 Zilkade 1308/ M. 13 Haziran 1891 tarihinde işine son verilmiştir. Adı geçen kişinin zimmetine geçirdiği miktar kendisinden tahsil edilerek sadece azliyle yetinilmiş ve mahkemeye verilmemiştir.

Hal tercümelerinde memurların aldıkları cezalar kaydedildiği gibi aldıkları rütbe ve ödüllere de yer verilmiştir. Öyle ki, Silk-i Celil-i Askeriyeye dahil olan Mustafa Efendi çavuşluk; Mehmet Nuri Efendi ve Ahmet Hamdi Efendi'ler ise baş-çavuşluk rütbesine nail olmuşlardır.

Sonuç

Sicill-i Ahvâl kayıtlarının incelenmesi neticesi Simav doğumlu 20 memur tespit edilebilmiştir. Örneklem grubunu oluşturan ve biyografileri incelenen bu 20 Simav doğumlu memurların hepsi Müslüman olup Gayrimüslim bir kişiye rastlanmamıştır. Bunlar sıbyan ve ibtidâî mekteplerinde ilk ilimleri tahsil ettikten sonra rüşdiye ve medresede eğitimlerine devam etmişlerdir. Simavlı memurlar lisan açısından incelendiklerinde ise tamamına yakını Osmanlı Devleti'nin resmi dili olan Türkçe okur-yazardır. 2 tanesi Arapça ve Farsça'ya aşina, 1 tanesi Arapça okur, 1 tanesi de Rumca okur-yazardır. Kısaca bir memurun dili iyi ve alelade bilip bilmediği ayırımı yapılmaksızın dil bildiği kabul edilirse Simavlı memurların %90'ı Türkçe, %15'i Arapça, %10'u Farsça, %5'i Rumca bilmektedir. Aldıkları eğitim neticesi bir iş edinen Simavlı memurların bir kısmının mülazemet (stajyer), bir kısmının ise muvazzaf (kadrolu) olarak göreve başladıkları görülmektedir. Görevleri süresince becayiş, terfi, istifa, azledilme, kurumların lağvedilmesi gibi sebeplerden dolayı görevlerini ve yerlerini değiştirdikleri görülmektedir. Görevleri sırasında herhangi bir suiistimalleri görüldüğünde ise muhakeme edilmekte, suçlu bulunanlar azledilmekte ya da görev değişikliği yapılarak tekrar suç işlemeleri önlenmeye çalışılmakta idi. Kısaca aldıkları eğitim neticesi bir iş edinen Simavlı memurlar başta doğum yerleri olan Simav Kazası olmak üzere Simav'ın bağlı olduğu Hüdavendigar Vilayeti'nin değişik sancak, kaza ve nahiyelerinde görev yapmışlar ve üstlendikleri görev ve hizmetleri hakkıyla yerine getirmişlerdir.

KAYNAKLAR

A. Arşiv Belgeleri

Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA.), Dahiliye Nezareti Sicill-i Ahvâl İdâre-i Umûmiyesi (DH. SAİD.) 61/353, Halil Lütfi Efendi (Hacı Ömer Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 183/156, Halil Lütfi Efendi (Kalaycı-zâde Ahmed Tevfik Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 170/141, Mustafa Efendi (Müteveffa Ahmed Tevfik Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 101/21, 44/307, Abdullah Efendi (Mehmed Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 98/159, Hacı Kadir Efendi (Molla Ömer-zâde Hacı Ömer Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 40/259, Süleyman Efendi (Şeyh-zâde Hacı Ömer Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 154/463, Mehmed Efendi (Hacı Ahmed Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 119/179, Hafız Abdullah Hulusi Efendi (Esnaftan Süleyman Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 57/427, Salih Efendi (Şehbaz-zâde Hacı Süleyman Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 161/149, Mehmed Nuri Efendi (Müteveffa Hafız Salih Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 105/391, Halil Kâmil Efendi (İsmail Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 182/100, Mehmed Şükrü Efendi (İsmail Hakkı Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 84/129, Halil Hilmi Efendi (İbrahim Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 88/355, Ahmed Efendi (Müteveffa Hacı Mehmed Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 135/135, Mehmed Raif Efendi (Müteveffa Ahmed Tevfik Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 156/445, Ahmed Hamdi Efendi (Mehmed Ali Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 163/159, İbrahim Edhem Efendi (Müteveffa Osman Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 90/371, Mustafa Faik (Esnaftan müteveffa İbrahim Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 98/173, Süleyman Sami Efendi (Hacı Halil Ağa-zâde müteveffa İsmail Ağa'nın oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 130/131, Ali Rıza Efendi (Müteveffa Ahmed Efendi'nin oğludur.)

BOA., DH. SAİD. 10/377, 10/378, Mustafa Hamdi Efendi

BOA., DH. SAİD. 2/442, 2/794, 2/795, Sadık Bey

BOA., DH. SAİD. 28/97, Mustafa Feham Efendi

BOA., DH. SAİD. 4/38, 4/39, 23/5, Mehmed Kamil Paşa

BOA., DH. SAİD. 26/255, 26/256, Hasan Şevki Efendi

BOA., DH. SAİD. 44/33 Mehmed Derviş Efendi

BOA., DH. SAİD. 3/400, Ahmed Nazif Efendi

BOA., DH. SAİD. 51/105, Salih Niyazi Efendi

BOA., DH. SAİD. 106/443, Ahmed Nimetullah Efendi

B.Tetkik Eserler

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, 2. Baskı, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları, İstanbul 2000.

BEYAZIT Yasemin, "Sicill-i Ahvâl Defterleri'nin Tahlili ve Denizli Merkez Doğumlu Memurlar Üzerine Bir Prosopografi Denemesi", Uluslararası Denizli ve Çevresi Tarih ve Kültür Sempozyumu, 1. Baskı, C. I, Denizli 2007, s. 502-510.

FİNDLEY Carter V., Kalemîyeden Mülkiyeye Osmanlı Memurlarının Toplumsal Tarihi, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

HERZOG Christoph, "Osmanlı Biyografılarını İnternete Koymak", (Çev. Ayşe Hür), Toplumsal Tarih, 146, Şubat 2006., s. 84-87.

KÜTÜKOĞLU Mübahat S., "Sicill-i Ahvâl Defterleri'ni Tamamlayan Arşiv Kayıtları", Güneydoğu Avrupa Araştırmaları Dergisi, 12, İstanbul 1998, s. 141-157.

Mert Talip, "Sicill-i Ahval Defteri ve Buna Dair Yayınlanan Nizamnameler-I", Arşiv Araştırmaları Dergisi, Sayı 2, İstanbul 2000, s. 97-111.

MERT Talip, "Sicill-i Ahval Nizamnameleri III: Memurîn-i Mülkiye Komisyonu'nun Teşkili ve Vazifelerine Dair Yayınlanmış Olan Nizamname", Arşiv Araştırmaları Dergisi, Sayı 3, İstanbul 2001, s. 45-52.

PAKALIN Mehmet Zeki, "Sicill-i Ahval", Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, C. III, MEB Yayınları, İstanbul 1983, s. 210.

SARIYILDIZ Gülden, Sicill-i Ahval Komisyonu'nun Kuruluşu ve İşlevi(1879-1909), Der Yay., İstanbul 2004.